

71.
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Περ. II, 79/1970

41.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκμβρ. 1969 / Ιανουαριος 1970
Φεβρ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Ἀνδοχώριον....
(παιλιότερον ὄνομα: Φλωρεΐ....), Ἐπαρχίας Καρδίτζης.,
Νομοῦ Καρδίτζης.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Ἀργύριος
Παπακώστα..... ἐπάγγελμα Διδάσκαλος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Μουφακίου - Καρδίτζης..
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον.. 1 ἔτος.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Δημήτριος... Γεωργακό... τοῦ Ἀθανασίου
ἡλιάκου... Παραχωῖ... τοῦ Δημητρίου.....
ἡλικία 78., 82. γραμματικαὶ γνώσεις Ὑλγης... Δημοτικῶν ἑξατάκτου
β) ἀγρονομίας..... Τόπος κατεργασίας Ἀνδοχώριον
Καρδίτζης.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖα ἀγροτικὰ περικοχὰ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Εὐ... τῶν ἀγροτικῶν! περικοχῶν προωρί-
ζοντο, διὰ τῆς σποράς αἱ εὐαρόνως καλλιεργήσονται, αἱ δὲ
περικοχῶν διὰ τῆς βοσκῆς.
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; Ὑπῆρχον... χωριστά... περικοχῶν... πρὸς καλλιέργειαν
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ελληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. Αἱ ἀγροτικαὶ
περικοχῶν... ἀνήκον... εἰς φενοχῶν... πρὸς εὐαρόνως καλλιεργήσονται.
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Ὁ πατὴρ... διατηρεῖ... συγκεντρωμένην... τὴν περιουσίαν του
καὶ μετὰ τὸν γάμον... τῶν τέκνων... διανέμει αὐτήν... ἐξ ἑαυ-
τοῦ δὲ καὶ ἰδιῶν του μερίδων, τὸ ὅμοιον μετὰ τὸν θά-
νατόν του τὸ παίρνει ὁ υἱὸς εἰς τὸν ὅμοιον ἦτο γραμμένον.

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις την γεωργίαν ή μόνον εις την κτηνοτροφίαν ; ή συγχρόνως εις άμφοτέρας, δηλ. την γεωργίαν καί την κτηνοτροφίαν ; Οί... άποστειλω... άποστειλω...

ευχαρίως... και μέ... τήν... χειρουργία... και τήν... κτηνοτροφία...

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν; ... ἀσχολοῦνται ... καὶ ... μέ ... τῆς γεωργίας ...

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἅπαντα ἢ με ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; . *Δείτ. ἀποφ. παρ.*

ὡς άτομα ἢ με ἀσκήληρον τῆς ἐκκλησίας...
(στειφλιμὸν καὶ). τὰ ἑλῖγα... κτήματα... τὰ ἀλόκοντα εἰς
κάθε... οἰκονόμειαν... τὰ ἐργάζεται... αὐτὴ ἡ ἰδέα...

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα;).....

4) Ὑποχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; Δέν. ἔχρη-
σμοποιεῖντα.. ἐργάται, καθ' ὅσον.. μέ.. τὰ.. ἀγροτικὰ.. ἐργά-
σι.. ἡγελοῦντα.. ἐκεῖ.. ὅλα.. τὰ.. μέλη.. τῶ.. οἰκογενείας..

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο; Δεῖ... ἐχρησιμοποιοῦντο.

δοῦλαι. ἢ δοῦλαι.

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπὶήγαγον δι' ἀνέυρεσιν
ἐργασίας ; .. Μάκοι .. οἱ .. νέοι .. ἐπὶήγαγον .. οἱ .. ἐργασίαι
ἐν .. διαφόροις .. μέρη .. τῆς .. Ἑλλάδος ..

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς: ὡς ἐργάται... *καί*.. ἢ ὡς τεχνῖται
κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρ-
ματευντάδες (ἔμποροι) κλπ.; *Ἄλλαι... ἐπήγαιναν... καί... ὡς*
κτίσσαι, ἄλλαι... πρ. ματευντάδαι, καί... ἀφ' οὗ. ἡχο-
λοῦντο ἐπὶ ἓνα διδασκαλῆμα μὲ τὴν ἐργασίαν των, ἐνρί-
ψα ματόπιν εἰς τὸ σπῆτι των.

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; *τὰ χωράφια... ἐλιπαίνοντο... μόνον... καί... μόνον... με ζωϊκὴν... κόπρον... ἀπὸ τῶν αἰγοπροβάτων, βόδια κ.ά.*

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας;

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *μάχαρι... σιδηροῦν... ἄροτρα χρειάζονται... ἀπὸ τὸ 1950*

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; *τὰ σιδηροῦν ἄροτρα εἶχαν συγγενεὶς κατεσκεύαζαν καὶ χρειάζονται εἰς πᾶσα πόλιν ἐλάττω χωράφια τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀμμιώδη*

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. *μάχαρι*.... 4. *παράβολο* 7. *ράδα* 8. *κινήσεω* 10.....
2. *σηάθη*... 5. *χειρολάβα* 8.....
3. *πακούρα* 6. *σφιδέται* 9.....

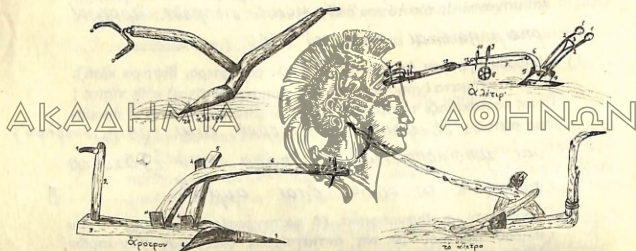

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῆσει;) *Αἰν. πολλῶν ὥστε νὰ πᾶν*
3) Μηχανὴ θερισμοῦ *Αἰν. ἔφικε, οὐκέτι γίνεται χρῆσις μηχανῶν. ἀφαιρέσθη*

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματίων) λέγ. ὑπάρτωνι¹⁾.

5) Μηχανή ἀλωνίσμου θύτε... μηχαναί... ἀλωνισμοῦ.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. τῷ ξύλινῳ... ἄροτρον... κατεσκεύαζον, αἰώνη... δέ... καί... σήμερον... κατασκευάζον, οἱ... ἔτι... οἱ... γεωργοί... τῶν... χωρίων... ὅσοι... δέ... δύναται... ἰά... τῷ κατασκευάζον... δακτύλῳ... ἀπὸ... μέλοι... καὶ... ἢ... συγγενῶν... καὶ...
 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. χειρολάβα	6.	πακούρα	11.
2. κοντεύρα	7.	παράβολοι	12.
3. ἐπάθνη	8.	ὕψι... εἰδηροῦν	13.
4. καθαίρει	9.	κλειδιά (βρύ)	14.
5. προσφίγγει	10.		15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

τὸ ὕνι... πρὸ ἀρότρου... ἦτο... καὶ... εἶναι... καὶ... ἀήμεροι... δύο
μορφῶν... (μονόμυτο... καὶ... δίμυτο). τὰ μονόμυτα
διὰ τὰ ὀρχοει. πετρώδη χωράφια. καὶ τὰ δίμυτα διὰ τὰ (λίδια)
χωράφια.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; τὸ εἶμα... τῆς
εὐάσης... εἶναι... ὀρθογώνιον παραλληλογραμμοῦ

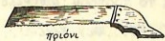
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξυλοῦ ἢ σιδήρου, ἐκ τῶν

ἦτο... (εἶκαι)... κατεσκευασμένη...

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.). ἔργαλεῖα
διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου. εἶκον

καὶ ἔκον καὶ ἀήμεροι. τὸ σκεπάρνι πρὶν, τὸ ξυλοφαί καὶ τὸ
ἀρίδα.

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμολοιοῦνται (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἥμιονος, ὄνος χρησιμοποιοῦνται. καὶ σήμερον οὐδεὶς ἅδεις καὶ ἵππος.
- β) Ἐχρησιμοποιοῦνται (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; χρησιμοποιοῦνται. διὰ τὸ ὄργωμα... δύο... ζῶα...
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἤτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; Ἦ το... καὶ (εἶναι) ἀναγκαῖος... ὁ ζυγός...

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύλας, πιζεύλια κλπ.).

1) ΖΕΥΛΕΣ (2) ΚΛΕΙΔΙΑ (3) ΖΕΥΛΟΒΕΛΟΝΙΑ
 (4) ΚΑΥΦΟΝΙΑ (5) ΛΟΥΡΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

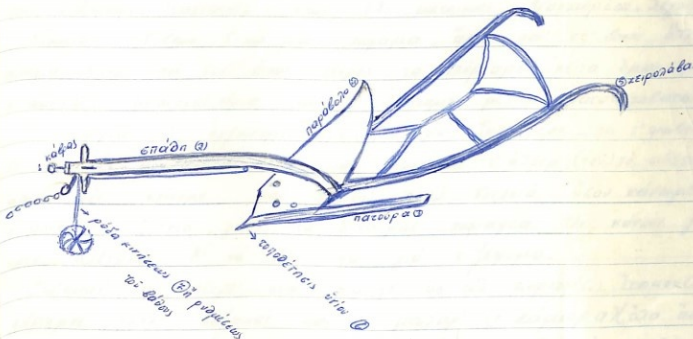
- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας... ὅς... αὐταί... εἶναι... ἐκ... ἐκεῖ... (3)

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λούρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ὅς... κρικίος... ὅς... ἄροτρον... τοῦ ὄργου... εἰς... τοῦ... ζυγόν... λέγεται... (λουριά)... ἐμφαίνεται... δέ... ἐν... τοῦ... ἐκεῖ... 3

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; Περὶ... ἀπὸ 1935

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; τοποθετεῖται πρῶτα... τὸ ἄροτρον... εἰς... τὴν... ἀμφοτέρω... κυρτά... (ὀνέχεια εἰς ἐξέδω (2) 6 (2))

ΣΧΕΔΙΟΝ (1)

1950
 ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
 ΑΘΗΝΩΝ

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος ἔχρησιμοποιῶνται. καὶ αἰνέρον. ὀφειλάδες, καὶ ἵπποι.
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; ἔχρησιμοποιῶνται. διὰ τὸ ὄργωμα. δύο. ζῶα.
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; ἦτο καὶ εἶναι ἀναγκαῖος ὁ ζυγός.

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύγες, πιζεύλια κλπ.).

1) ζεύγες (2) λουριά (3) ζευλόφορα
 4) κουλούρια (5) λουρία ΑΘΗΝΩΝ

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. 21. αὐτὰ. εἶναι. 22. καὶ. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λούρα, κουλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου; Περὶ τὸν ἀπὸ 1935
 Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; ἔχρησιμοποιῶνται
πρῶτον. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Τὰ εἰς τὰς σελίδας 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 καὶ 9 μὲν τὰ πληροφορο-
ρεῖ ὁ Φηρῆσιος Γεωργιὸς ἐπὶ 78 κατόικους Ἀγροπορίου, λέγοντας:

« Εἶχαμι βέβαια δευὰ μας χωράφια, ἄλλα πρὸς τὸ βουνό ἄλλα τὰ
πλοῖα. Ἄπειρα πού τέλει εἶχαι πέρες τὰ σπέρταμε, κῆρα ὅμως ἡδύτα
τ' ἀφῆναμε (μωαῖρια) εἴςτα καὶ τ' εὐόισαμε μὲ τὰ πρόστα (πρόβατα).

Τ' χωράφια εὖ ὀργώνταμε μὲ (ζυλάετρο) ζυλάετρο, πρὶν εἰσφάτῃς τ'
βύδι, ἢ τ' μουλάρ'. Μετὰ μὲν ἔφεραν τ' ἀλέτρ (τοῦ) τὸ εἰδερένιο
ἀλλὰ δὲν κάνομε καὶ τὸς (η) ποζύ δουλειά ὅσον κάνομε μὲ
τ' ἀλέτρ' εἰς γλένιο, γιὰ τὸ δ' κά μας χωράφια δὲν κάνουν γιὰ τέ-
τοια ἀλέτρεα. Ἄν' γὰρ εἴη πῶ γιὰ τ' ξέρεμο:

«Βάφαμι» τ' ἀλέτρεα ἐπὶ ἀμύ(η) ἀπ' τοῦ χωράφ(ι) ἔσταμε(ς) γιὰ
γύρισμα, τότε βάφαμι καὶ εἰς μουλάρ' (εἰς λάρμαρα) ὅλα ὅσα το-
ποθεσῶν ἀντικείμενα ἐστὶν ἐπὶ τῶν ὁδῶν εἶται ὁδοχαῖα γιὰ
τὸ ὄργωμα, λαμαρί, σαμαρά, καὶ τὰ λάρμαρα καὶ ἀπὸ εἴταμε κα-
λὰ εἰς ἀπὸ τὰς μέ τ' λάρμαρα ἀπ' τὸς ἀπ' τὸς βύδια, ἢ μὲ τῶν
μειδ' τῶν ἑσά μουλάρ' κτλ μετὰ ἀπὸ τὸ ὄργωμα (γύρισμα).

Λέγαμι « αἰς τῶν τοῦ κέρατος (πρόβατος) ». Ὅσαι τελειούταμεν τ' ἐπὶ
ξενιτάφαμι πάλι γιὰ τὸ εἶς. Κάνομε δύο ὄργωματα, -τ' ἡρέμα καὶ
τ' διβύλιαμα.

Ἐργαλεῖα ἄλλα εἶχαμι τῆς ἀνάμης γιὰ εὐόισμα εἰς βύδια, τσῆνι,
βύκιελι, τσ'γκράτα καὶ ἄλλα.

Ὅτοι σπέρταμεν, εἶχαμι κρεμασμένα ἐπὶ τροντά πούταροι μὲ-
τε τῶν σπέρτα, κ' ἔτα πινυκέ ἡδύτα λιπαρὰ (κορεὰ μῆλα) γιὰ τὰ τ' σκαρ-
πῆκε εἰς χωράφ'.

Βέβαια πρὶν ἀρξίσωμεν καίχαμι τ' σκαρπὸ μας καὶ ξέχαμι
καὶ καρπὸ θεῆ μ' » κ' πάλι τ' ἐράδω πρὶν φέρωμεν καίχαμι
εἰς σκαρπὸ μας.

Ὀργώνταμεν κατ' εὐθείαν γραμμή. Τ' ὄργωτον τ' χωράφ' τῶν τσῆνι
μὲ (τὸ εὐόισαμε μὲ τσῆνι) καὶ μὲ βύδια βυδία.

Βέβαια τ' ὄργωμα γίνεται εἰς σπυριές (σπυριές).

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) ; βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος ἔρρημοποιούνται. καὶ αἰμάρον ἀγροάδες, καὶ ἵππος.
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ἔρρημοποιούνται. εἰς τὸ ὄργωμα... δύο ζῶα...
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; ἦτο... καὶ (εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός...

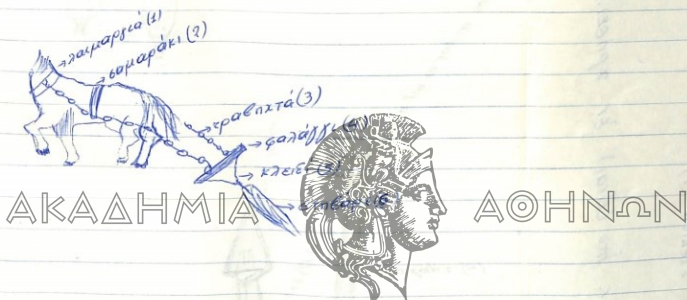

Σχεδιάσατε την μορφήν του παλαιότερου και του σημερινού ζυγού (ή φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύγες, πιζεύλια κλπ.).

1) ΓΕΥΣΕΙΣ (2) ΚΑΙΔΕΙΑ (3) ΓΕΥΛΟΓΕΩΡΙΑ
(4) ΚΟΜΦΟΥΛΙΑ (5) ΛΟΥΡΙΑ

- 11) Πώς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχού ; λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργανον ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *ο... μπρέζω... ο... ἀράτοι... τοποθετεῖται... εἰς... τὸν... ζυγόν... λέγεται (λοῦρα φ)... ἐμφαίνεται... δέ... ἐν... τῷ... ἐκείνῳ... 3*
- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργανον δι' ἑνὸς ζώου ; *Περίπου ἀπὸ π. 935*
Πώς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *τοποθετεῖται πρῶτον... τὰ... ἄροτρα... εἰς... τὴν... ἄψιν... τῶν... κυματιστῶν... (ὀνέχεια εἰς ἐκεῖν (2) 6 ἐκείθα (2) .*

Μετά φέρουν τὸ ἄλογο πλησίον τοῦ ἀρότρου. ἔχουν δὲ τοποθε-
τήσει εἰς τὸ ἄλογο τὴν λαμαρκά, τὸ σαμαράκι εἰς τὴν μέσην τοῦ
σώματος τοῦ ζώου, τὰ τραπηλάττα πού εἶται συνδεσμένα μετὰ τὸ σα-
λάγγι, τὰ ὅποια εἶται συνδεσμένοι μετὰ τὸ κλειδί μετὰ τὸ σιβά-
ρι.

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτρον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος χρησιμοποιοῦνται. καὶ αἰγες, καὶ
ἱπποε.
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν ; χρησιμοποιοῦνται. διὰ τὸ ὄργωμα. δύο. ζῶα...
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
ἦτο... καὶ (εἶναι)... ἀναγκαῖοι... ὁ ζυγός...

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λουῖρα, ζεύλας, πιζεύ-
λια κλπ.).

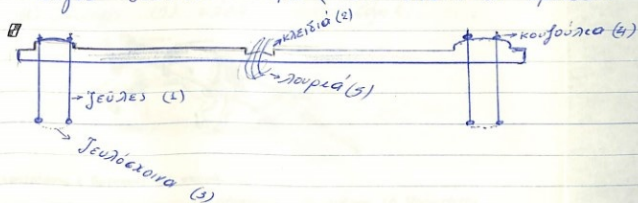
1) ζεύλας (2) ελκιδία (3) ζευλάδες/οικα
καὶ καυλόνια (4) λουριά (5) λουῖρα

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας... οἱ αὐτοὶ εἶναι... ἐκ. καὶ... ἐκεδίω (3)

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λουῖρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). ὁ... κριός... ὁ... ἀρῆτοι... τοποθετεῖται εἰς
τὸν... ζυγόν... λέγεται... (λουῖρα)... ἔμφανίζεται.
δὲ ἐν... τῷ... ἐκεδίω 3.

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; Περίησαν ἀπὸ 1935
Πῶς γίνεται ἡ ζεύσις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; τοποθετεῖται
πρῶτον... τὸ ἄροτρον... εἰς τὸν... ἄροτρον... κυματίζω...
(συνέχεια εἰς ἐκεδίω (2) 6 (2))

Ζυγός ξύλινος ἦτο (καὶ εἶναι) ἔνι χοίρει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

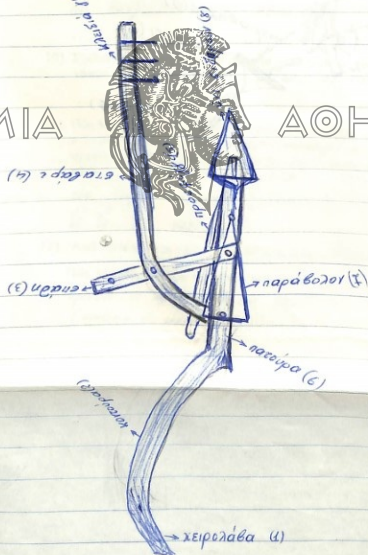
ΑΘΗΝΩΝ

-1-

ΣΧΕΔΙΟΝ (?)

ἑνὶ ἀνδρὶ ποιεῖται ἐν χερσὶ.

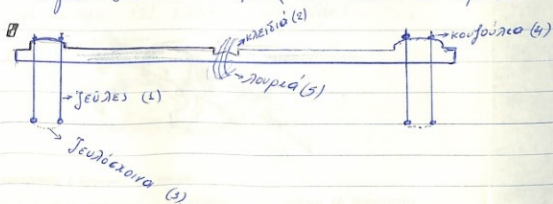
(3) ὡς ἡ ἀνδρὶς ποιεῖται ἐν χερσὶ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ζυγός ξύλινος ἦτο (καὶ εἶναι) ἔνι χρήσει.

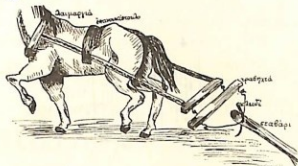
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Περιγράψατε καὶ σχεδιάσατε (ἢ φωτογραφήσατε) τὴν σκευὴν,
τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον... *ὅς... διαγράφονται... εἰς τὴν*
εὐελίδα 2 τοῦ βλεβίου (2).....

(1) λαιμαρχία... (2) βαμαράκι... (3) τραβηκτά'...
(4) φαλάγγι... (5)... κλειδί... (6) στενάρει...

Ἄροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

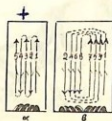
Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος). 2) γυναῖκα. 3) ὑπηρετὴς. Σημειώσατε ποῖα
ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας... *Παλαιότεροι, ἀλλὰ καὶ σήμερον*
ὁρμῶνται... ὁ ἄνδρας... δηλ. ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ χωραφίου.

- 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *Πρῶτον... τοποθετοῦνται τὰ βόδια*
παράλληλα, ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοποθετεῖται ὁ ξύλινος εἰς
τὸν λαβὸν ἐντὶ, ἐκείθεν ἐκτετεῖται ὁ ἄροτρον αὐτὸ εἰς τὸ ἄροτρον
καὶ δεξιὸν μέτ' αὐτοῦ τὸν ξύλινον εἰς τὸ στενάρει.
- 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηρῶν ἄροτρον.....
τὰ ἴδια... ὅπως καὶ εἰς τὸ ξύλινον, μόνον τοῦ ξύλου, ἀλλὰ εἰς
κλειδί... χρησιμοποιοῦνται μίαν κρῖνον καὶ δέκον... τὸ φαλάγγι
μέτ' αὐτοῦ.
- 3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ
ὄργωμα μετ' αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).
τὰ μακροθυνοῦν μετ' αὐτοῦ, τὸν ὀφθαλμὸν τὰ ἄκρα
ἔχον δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων. Εἰς τὰ ἄλλα
ἔχον δεθῇ εἰς τὴν κεφαλὴν.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακίαις) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (α);

Τὸ χωράφι ὀργώνεται... μέ... ἀνοιγομένης... αὐλακίας,
ματ' εὐθείαν γραμμὴν.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σπορίαις, ντάμιες, σιασίς, μεσοφράδες κ.λ.π.); γίνεται αὐτοὶ καὶ σήμερον... εἰς... σπορίαις!

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μέ αὐλακίαν; Ἡ σποριά... ἐχωρίζετο... μέ... αὐλακιά!

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μέ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηταὶ ἄροτρον; ἐν τῇ θῶ... ὁ σποριά... μέ... σκαπάνην, τῶν δημητριακῶν... καρπῶν, (ταῦ εἶπον) γίνεται... ἐκ... ἀνέμελα χωράφια.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μέ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. Ἡ διάνοιξις... τῶν αὐλάκων... μέ... τὸ ὑνί... γίνεται... ἀνέμε... δέ... καὶ... σήμερον... γίνεται... πλαγίως... καὶ... ταῦτο ὁρῶ... πῃ πλαγίως... θέω... τῶν χωράφιων.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. *ἐπὶ... τὸ... πλεῖστον... κατὰ... τῆς... σποράς... τοῦ... εἶδους... (ἐχίνετο... μόνον... τὸ... βαρὺ... ἐκασίμο με ἐκα-
πάρη).*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά; π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Διὰ... τῆς... σποράς... ἐν... δημητρια-
κῶν... ἐχίνετο... ἀκόμη... καὶ... εἰς... γίνονται... δύο
ὀργώματα... τὸ... πρῶτον... γίνεται... τὸ... μὲν... ὕψους...
(ἀπὸ... γυρίσματος... τὸ... χωράφι)... τὸ... ἄλλο... κατὰ... τῆς... ἐποχῆς
τῆς... σποράς... τοῦ... καρποῦ... δηλ. (τὸ... διβόλισμα)*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαυτήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

*Διὰ... τὸ... φύτευμα... τῶν... κηπευτικῶν... εἰς... καὶ...
ὀργώματα... ἀπὸ... εἰς... βαρὺ... (τενεκετό)...
... πού... θέλουν... τὰ... φύτευται.*

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη θέον νὰ ἀφεθῇ ἀπὸ τοῦ χωράφου, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν αἰτάρη ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Μόνο... γιὰ... δύο... ἔτη... διὰ... ἀφελῆ... τὸ... χωράφι... ἀπὸ... σπαρτοῦ.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Διὰ... τὸ... ἐπὶ... κριθῆς... γίνεται... ἐπὶ... ὀργώματα... διὰ...
... ἀραβοσίτου... δύο... ὀργώματα.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ *δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; *Γίνεται... χορτὸς...
(τραιβῶ)... δισάκι... εἰς... τὸ... ὅποιον... περιέχεται... ὁ... σπόρος...
καὶ... ἐν... (τενεκεῖ)... πού... περιέχει... ὁ... σπόρος... (καὶ... φάνη).*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρη, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

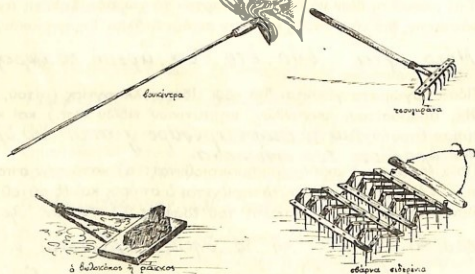
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *ἰδ. μαδάρισμα. γί-*

*νεται... μέ... μεμυρά... βιδερένια... ράβδος... τήν... ὅ-
πριάκ... ἔχει... τοποθετημένη... (ὁ... γεωργός)... καλλιερχητῆ
εἰς... τήν... ἀμύνη... τοῦ... ἀράζου...*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); *Πάχτοτε... γίνεται... ἱερπέεωσις... τοῦ χω-
ραφιοῦ... μετὰ... τοῦ... ὄργωμα... (σ. βάρνισμα).....*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθεται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

*Ἡ σκαφή... τῶν... μερῶν... τοῦ χωραφιοῦ... τὰ... ὅποια... δέ-
ονται... ὄργωθῇ... γίνεται... με... τσαπὶ... κ. ἄ.*

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρήσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) *ἐκ τῶν*
τοῦ... μαλακῶ... καὶ... τῶν... τρώσας... γίνεται... χρῆσις
καὶ... τοῦ... δικοελίου... (δικοέλι).

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν
ζυγολάτης... ἐδῶ... τὸν... ζευγολάτην... τὸν... βοηθῶ
ὁ... μεγαλύτερος... υἱὸς... τον... καὶ... ἢ... ἐν... ζεύξον.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους *Διὰ... τῆς... ἐπαρά... ὀσπρίων... ἐκαλλιεργοῦντο... κωρά...*
για... με... μαύρο... κῆρα... ἡ... καλλιέργεια... ἐγένετο... ἀπὸ... καὶ... ὀσπρίων... γίνεται... πρῶτα... πρῶτα... με... ὄργωμα... ἢ... ἐκαλλιέργειαν
καὶ... μετὰ... ἐπικαταλείπει... ἡ σπορά...

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. *Διὰ... τροφῶν... καὶ... ζώων... ἐ...*
καλλιεργοῦντο... ἀμμώδη... κωράφια... σήμερα... δέ... καλ...
λιεργοῦνται... κωράφια... τὰ... ὀρεῖα... ἐκμάχων... ποτίζεται.

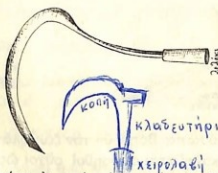
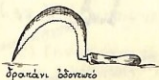
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἑσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύουντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως. *Πρὸ... τοῦ... 1920... ἡ... καλλιέργεια... καὶ... γεωμήλων*
ἐγένετο... με... τὸν... διάκω... λάκκων... καὶ... τοποθέτησις... ἐπὶ... τοῦ... δένδρου...

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) Παλαιότεροι... διὰ
τὸν... θερισμόν... καὶ... δημιουργικῶς... ἐκρηκτικῶς...
τοῦ... τοῦ... κλαδευτήρι... καὶ... τοῦ... δρεπάνι...

Ἐὰν ᾖσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
ἄλλα μέσα θερισμού, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. Ἐί... κρύβει...
ἦτο... καὶ... εἶται... καὶ... τοῦ... δρεπάνι... τοῦ...
ὀδοντωτοῦ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ... ΔΟΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
(ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) Ἐνταῦθα... ἀποκί...
κόσσει ἐκρηκτικῶς καὶ ὁ θάνατος

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν): Ἡ... κόψη...
τοῦ... θάλασσιος... ἦτο... ὀδοντωτή...

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; Ἡ χειρολα-
βή... τοῦ... ἦτο... κατεσκευασμένη... ἀπὸ... ξύλου... ὁ σιδηροῦς
σκελετός... ἀντικαθίστατο... ἀπὸ... τοῦ... κατοίκου (θαλάσσιος),

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *τὰ... ἡρόραρον... ἀπὸ... τὴν... καρδίαν... αὐτοῦ...*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Παλαιότερον... μερικαὶ... εὐφραίνονται... τὴν... ρόβην... τὰ... ὀσπρία, εἰς... δὲ... χεῖρας... αὐτοῦ.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *συτήσαν... ἐθερίσαντο... (θερίζονται)... εἰς ὕψος... 15 πόδας... ἀπὸ... τὴν... ἐπιφάνειαν... τοῦ γῆς...*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *Οἱ... στάχυες αὐταὶ... ἐμένοντο... μετὰ τὰς ρίζας... αὐτῶν.*

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτῶν τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεῖρες, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *Τίς... χεῖρας... πῶς... σταχύνει... οἱ ἴδιοι... αἱ... θερίσανται... εἰς... ἀποθέτουν... ἐπὶ... τοῦ... ἐδάφους... αὐτοῦ...*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεῖρες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Οἱ... χεῖρες... τοποθετοῦνται... ἐπὶ... τοῦ... ἐδάφους... χεῖρας... καὶ... μετὰ... τὴν... χεῖρα... τακτοποιημέναι, αἱ κεφαλαὶ... πῶς... σταχύνει... εὐρίσκονται... πρὸς... τὴν... αὐτὴν... κατεύθυνσιν...*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
 λούνται ἀγκαλιές. *τά... τοποθετούμενα... μαζί... δράγματα. (χειρὲς)*
καρπύονται... ἀγκαλιές...

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν ; ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλον τόπον καὶ ποῖον ; *θερίζουν... ἄνδρες*
καὶ γυναῖκες. Πολλοὶ... δέ... ἐφεύρουν... καλὰ καὶ
ἔλα... μαζί... μὲ... πρᾶξ... ἢ... ὁρεῖα... θὰ... ἔκαμε
τὴν... ἀρχὴν... τοῦ θερισμοῦ.

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι μετ' ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). *Δέχ... ἐμπειρομαθῶν*
μεροκαμάτους... ὅταν... μαγεῖς... δέχ... ἡδύνατο... τὰ
θερίαν... τὰ... εἰσάγεια... καὶ, τότε... αἱ... ὄλδοι... χωρεῖ-
ται... μέ... παρὰ... ἐκπύδοι... καὶ... τὰ... ἐβλήθουν... τὰ
τελειώσῃ... πρὸς... τοῦ θερισμοῦ.

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περίεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *Μοῖον... οἱ... ἀνδρες*
ἔφερον... δερμαστῆν... λυγρὰ... ἐπὶ... τῆς... ἀριστερᾶς
χειρᾶς... κίτρινοι... μακρόθυμοι... ἐπὶ... τοῦ λαίματος... καὶ
ζῶντι... ἀπὸ... ὑδάτος... ἰτέας... φεραμένη... ἐξυτε-
ρεκῶς... ἐπὶ... τῇ... μέσῃ... τὸ... κίτρινοι... μακρόθυμοι... συμ-
βολίζει τὰ εἰσάγεια... εἰς τὴν ἀπὸ... ὑδάτος... ἰτέας
συμβολίζει, καὶ τὸν κατωκύον, τὸ φύσημα
τοῦ ἀγέμου, διὰ τὰς... βολήσῃ εἰς τὸν ἀγώνιστον.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; . Πάτερε ἤρξις... τὸν... θερισμόν... κατὰ... τῆς... ἡμέρας... Δευτέρα... καὶ... μάλιστα... δίδου... μεγάλην... εὐχαρίαν... εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Πολλά... τραγούδια... ἔλεγον... κατὰ... τὸν... θερισμόν... Ἀναφέρομεν... μερικὰ... ἐξ' αὐτῶν.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. Πάντα... τὴν... τελευταίαν... ἡμέραν... τὸν... θερισμόν... ἀφήνουν... εἰς τὸ... χωράφι... ἓνα... μέρος... αὐτοῦ... ἀθήριστον... τὸν... δὲ... τὸ... ἀθήριστον... καὶ... ἡμέραν... με... τῆς... ἡμέρας... ὁ... εὐχόμενος... πέφκει... ἐπὶ... τῆς... γῆς... λέγοντι... ὅτι... εἰσι... τὸ... φιδιόληρον... με... τὰς... πρώτας... φραγὰς... φυντρώει... σιτάρι... εἰς... τὸ... σημεῖον... ἐκεῖτο... τὸν... ὅλον... χρόνο... ὅτι... ἔχουσιν... μεγάλην... εὐδοκίαν.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχυῶν.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχυῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; . Τὸ... δεμάτιασμα... ἐγίνετο... τὴν... ἡμέραν... καὶ... μάλιστα... κατὰ... ψεύδουρου... πρὸ.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδενοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματίων μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν. *τὰ δεμάτιασμα*

*ἐγίνετο... ὡς... ἐξ ἧς... οἱ... ἰδίαι... αἱ... δεριεταί... εὐγε-
κείτρωται... πολλὰς... μαφί... τρεῖς... αἱ... ἔναμον
μία... ἀμφοτέρω... κατὰ... ἐπορθεύον... εἰς... ἔως
τρεῖς... ἀμφοτέρω... μαφί... αἱ... ἔναμον... τὰ... δεμάτια...
τὰ... δεμάτια... ἐδέχοντο... ὡς... ἐπὶ... τὰ... πλεῖστον...
μέ... βούρλα (φόντα)...*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; *τὰ... δεμάτια... μετὰ... τὰ... δέσιμο... ἐπορθεύοντο... τρεῖς... μαφί... (τρεῖς... αἱ)... μέ... τοῦ... στάχους... πρὸς... τὰ... ἐπὶ... τὰ... ἐξ... ἐκτῆρα... πηγαί... Μετὰ... δέ... ἀπὸ (2) δύο ἡμέρας... τὰ... ἐνεμενφικαν... εἰς... ὠρισμένον... μέρος... τὰ... ἀγρῶ.*

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; *Ἡ καλλιέργεια εἰς τὰς πατάτας ἤρκειν περίην ἀπὸ τοῦ 1920.*

«Τραγούδι: Δερειμού»

Βάβουν, δερίβουν τόν καρπό κι ἡ καρδιά ἀνέμελει
(Ἄντρα μὲ, τί θά γίνῃ.)

Βάβουν φωνιά στὴν καρδιά κι ἡ καρδιά δὲν καίει.
(Πές μου, Ἄντρα μὲ, τί θά γίνῃ.)

Σαρατακύκλινος σταυρός τριγύρω σὸ λαιμό σου,
ἄλλο φιλοῦνε τὸ σταυρό κι ἐγὼ τὸ μάγουλό σου
(Πές μου, Ἄντρα μὲ, τὸ σκοπὸ σου).

Κι ἄλλο τραγούδι, τὸ ὁποῖο ἐλέγετο κατὰ τοὺς Δερειμούς.

Θερίβει ὁ Γεάνης, ὁ Μοναχὸς
σπυρί καρέ' ἐν δ' αὖτε.
Γυύρτει γὰ' ἔχον, δερμάτα
καὶ κάθεται τὸν καίει.

(Ὁ ἥρω τὸν ἀγιάτρευε
ἀπὸ ψηλὴ ραζούλα
καὶ τὸν ρωτοῦσε κι ἔλεγε.)

Γιατί Γεάνη με' δερίβεις μοναχὸς
καὶ κάθεται καὶ καίεις,
γιατί ἡ καρδούλα σου ποτὶ
κι ἐμένα δὲν τό θρέεις;

Γενικώς τὰ περί θέρσεως, μὲν τὰ πληροφορεῖ ὁ γένος
Δημήτριος. κ. Κομπούρας ἔτων 78 ἡτοικός Ἀνδοκυρίου.

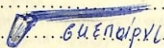
- Χαράματα μέ τ' γυαῖκα, τὰ μεγάλα πασιδ' ξεκινάσαμε γιά
ἐκπαίδ. φθάνοντας 'κεῖ ἤναμε τ' σταυρό μας καί μέ τ' κλαύε-
τήρ', τόν σουζιά, ἀρχίζαμα τ' θέρσερα. ὅς μεσημέρ' τρώγαμα
τ' ἀπόγευμα πάλι θέρο. Τό κερές εἶς) βόλαμε μέ τ' βειρά.
Ἄφου τελειώγαμα' μὲ παταρεά (εἶα σφέρεα) γυρίζαμε ὅλ' πᾶ-
δι μαζί καί μαζεύαμε εἶς) περὶς ἀμυαλίες καί τοὺς ἄμια.
Διέ) εἶς) ἤναμε δεμάτια, ποὺ ε' σφίγγαμε (έβγαμε) μέ βάρλα,
ἢ ἄλλη κλωρία. τὰ δεμάτια τὰ βάρλα τρεῖς-τρεῖς
μαζί (τρισεά) καί ὕστερα ἀφού τελειώγαμα' τὸ θέρον
ἀρχίζαμα τὸ κουνάλημα μέ εἶσα, ἐς' ηἰάτες (φαλίσια)
καί τὸ φέρταμε ἐς' ἄφωι καί 'κεῖ τὸ κῆλαμα' θυ-
μωτῆν.

'κεῖ τ' ἄκου) τραγούδια ἐς' κυράρεα, γέλια, ἀστεῖα,
' καί τὰ βλέπς) κίτρινα μακτόλια ἐς' κεφάλει τῶν θέρσεων
καί ἐς' μέεβ) ἴωτα ἀπὸ ἔτσα.

'ἤναμε καί μέροι τῶν σταυρῶν ἀθέρετο, τῶναμε γούρλω,
λέγαμε, ὅτι θάχαμε (θεοδία) ἅτ' ὁ σπόρος γούρλωε τ' χειρόη-
ρα (φειρόηρω).

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. Ἡ σπορά... τῆς
πατάκας... ἐγένετο. (αὐτὸς δὲ καὶ ἐήμερον τὸν
μῆνα Μάϊου καὶ ἡ ἐξαγωγή τὸν Ὀκτώβριον.

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. Ἡ ἐξαγωγή... τῶν γεωμήλων... γίνεται
μὲ σκάπα, μὲ... σκαπάνη.

σκαπάνη

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (τε.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φυλάξις αὐτοῦ. Παλαιότερον δὲν
ὑπῆρχε... αὐτὸ... βίκον... οὐτέ... τριφύλλι... μοῖται... πρὶν
ὑπῆρχε... Διὰ... αὐτὸ... εἶκακε καὶ τὴν... καθαλαροῦ
(χορτάρη... ἄρρω... πρὶν... φρενιό... ἐκ... θανά... καὶ φθόρε
ἔως... 75 ἡμέρας)... ὑψος).

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.)... αὐτὸν... ἐθερίζετο... τὸ... λουκιό... μῆνα... μὲ... κόσσαν.
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Ἡ ξήραναις.. τοῦ χύρου.. ἐχίκεα μέσα ἐνὶ
 χωράφι.. τὸ ξυρίσκει.. δύο φορὲς.. τὰ ξηραίνει καλὰ
 καὶ ὑστεροὶ.. κατὰ τὸ καιρὸν.. τὰ μαζεύει.. τειρέ-
 ρια (μικρὰ τεμάχια) καὶ τὰ ἀφαινε δερμάτια τὰ ὀ-
 γοῖς μετὰ ἑξῆς εἰς τὸ σπῖσι. Ἐκεῖ τὰ κολλοδεύουσι
 εἰς τὴν οὐροδίκην.

Τ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δερματιῶν πρὸς ἀλώνισμόν. Συνκεντρῶνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Ἡ μεταφο-
 ρὰ... τῶν δερματιῶν... ἐχίκεα... εἰς... τὸ ἀλώνι....

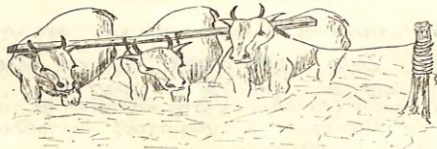
- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οὗπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμόν
 δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;
 Ἡπαρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως, ἡ χωράφι.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; Ἡγεῖσθαι ὑπάρχει τὸ
 ἀλώνι.. ὁ δὲ χωρισμὸς.. τοῦ καρποῦ.. ἀπὸ τὰ ὀ-
 χυρα.. ἐχίκετο.. εἰς.. τὸ ἴδιον.. τὸ ἀλώνι.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποῖαν θέσιν; τὸ ἀλώνι.. κατεσκευάζετο.. ἔξω.. τοῦ χωρίου.. εἰς.. ἐπιπεδοῖ.. μέρας.. καὶ
 εἰ.. ὄνται.. πλινθιακὰ.. εἰς.. τὸ χωράφι.....

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰοδηήποτε ἄλλον.

Ἡ τοποθέτησις τῶν ζευγμάτων γίνεται οὕτως: Ἀνίσταται τὰ ζευγάρια... κατὰ-κατὰ (καὶ ἀπλώνονται) κατὰ εἰς τὸ ἀλλήλῃ μετὰ... ἐκείναι... παίρνεται... πρὸς... τὰ κέντρον... καὶ ἐλκεται.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχυῶν διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερειῶν ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς τούτῳ καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιου ὀπίσθεν τοῦ ὅπλου, ὅπως δύο μέτρων (καλούμενος ὀπίτηγερὸς,
στρουλουργὰς, δουκάνη, βοσκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου εξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἐρχονται γύρες», καὶ οὕτως νὰ κόβουν τὰ στάχυα. *τὸν*
δὲ... ἐξίτετα... παλαίβοι... ὡς... μὲ... ἀναφέρων... πρὸ
τῶ... 1800... ἀπὸ... 1800... τὸ... ἀλῶνισμα... ἐξίτετα...
μέ... ἐκείναι... ζυγίων... ἐνταρμείν... ἀπὸ... ἐξ... ἐ-
δοχο... ἢ... ἡμέτερα...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στυλὸς εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειράν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὴ περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

ΣΧΕΔΙΟΝ 4

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΑΘΗΝΩΝ

vi
ch
ch
a

11) Γ

ή
α) 'Α

σ

Γ

ε

τ

κ

β)

η υψιστου προς ελπιειν.

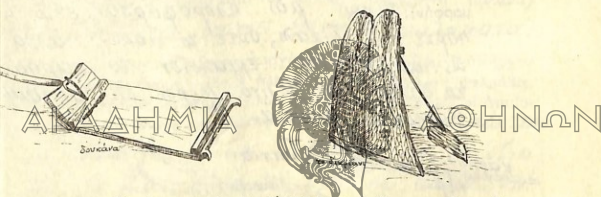
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). *Τοῦτο δὲ
ἔγινετο... (γίνεται)... κατωτέρω... παραδίδωμι... ἰχνογρα
φήματα... φρόνη... ἀλωνισμοῦ... μέ (εἴδη) ἐλάφια,
εὐρομένη... ἀπὸ... βόδι... ἢ... ἡμίονο... (σχέδια Α, 5).*

Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺ εἰς
ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν
σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται
δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνι-
στικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
ρεβίθια κ.ἀ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; *τὸ μέτρον... ἀλωνιστικοῦ
μηχανήματος... ἦτο... ἢ... ἐλάφια... κατ' ἀρχὰν... ἐκτεροδύετον αὐτὴν
εἰς... τὰν ἐκάνει... καὶ... μάστιγα... καὶ... εἰς... ἀγρίους το-
ποθετημένη... πρὸ αὐτῶν... κατόπιν... ἔδεον εἰς... τὸ ἔτα μέρος
αὐτῆς... εἰς... κλάπας... ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν... ἐξεκίουν... δύο ἄλκιες
(φραγὰς)... τὰ ὀφθαλμοῦ... ἐκτεροδύετον... ἀπὸ δύο κρικέλας
φερομένας εἰς χονδρὴν ²¹ δερματίνην φώγην, ἣν ἦτο περίσ
τοῦ θαιμοῦ τοῦ ζώου. Ἀπὸ δύο ἄλλας κρικέλας ἐξεκίουν
τὰ ἐκονία ὀδηγίσεως. —*

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; *Ο. ἀλωνισμός ἤρχιζε. (ἀρχίζει). ἀπὸ... πολὺ... πρωΐ... καί... συνε-
ζίγετο... ἔως... τὸ... ἀπάγευμα... τὸ... ἀπόγευμα...
διεκόπτετο... διὰ τὰ... ἐπαγαλμαθῆ... τὴν... ἐπομέ-
νην... Πάντα τὰ... ἀρχίζανε... ἀπὸ... δευτέρου...*

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινος τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): *Ὁ γὰρ... μάλ... πληροφωρουν, ἐδῶ... δὲν ἔ-
πῆρχε... τὸ... διχάλι, οὐτε... τὸ... δικούλι... ἀλλὰ... εἶποι
ὡς... ἀλωνιστικὰ... ἐργαλεῖον... τὸ... καρπολόι,
τὸ... ἤρῳα... ἦτο... ζῶντα... φέρει... εἰς... τὴν... ἄμυναν.
... δουκράνι... δούλια...*

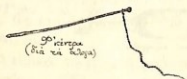
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; *Ο. γεωργός... κατὰ... τὴν... ὥραν... τοῦ... ἀ-
λωνισμοῦ... μέ... τὸ... καρπολόι... ρίπτει... τοὺς... ἀπὸ... κα-
τὰ... τὸ... ἔλθων... ἔργον... καί... ὄρου... πέφτον
ἐξ... ἀπὸ... τὸ... ρίπτει... μέσῳ...*
- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). *Διὰ... τὸ
κτύπημα... τῶν... ζώων... εἶχον... τὴν... ἀξάλη... Ἐπὶ...
κεῖ... ζῶον... περίπου... 2... μέτρα... φέρει... εἰς... τὴν
μὴν... ἀμυναν... μικρὸν... καρφί, πρὸς... μετρίαν
τῶν... ζώων... ἀξάλη*

μύτη

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. *Ἡ ἐργασία... ἐκὸς... ἐργώματος σταχύων... ἐπὶ... τοῦ... ἀλωνιοῦ... μαλεῖται (ἐργασίαι). Αὐτοῦ... καὶ... ἐπανίως... τρεῖς... ἐργασίαι... ἡλωνίσαντο καθ' ἡμέραν.*

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα) *οἱ ἀλωνισθέντες... στάχυες... λέγονται... (μάλαματα).*

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ τοῦ ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικαὶ ἀλωνιστοὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τροπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνιστοὶ καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδινὰ ἢ εἰλονα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν. *οἱ... ἀλωνίζουσι... οἱ ἴδιοι... οἱ γεωργοὶ... με... τὰ... ἰδικὰ... τοῦ... τὰ... βοδινὰ... ἀλλὰ... τὰ... εἰλονα... εἰ... με... μαυρὰ... τὰ... τοῦ... ἀλωνίζουσι... ἄλλοι... τὰ... εἰλονα...*

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

*Διὰ... ἀλίσχων... προτιμῶν... διαστάμα... ἐρημι-
μοποιηθῆ... τὸ... κοπάνισμα...*

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο; πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; *οἱ... κοπανοί... ἐλέγετο... κοπανιστήρι... κατεσκευά-
ζετο... ἐκ... ἀπὸ... (ξύλου), εἶχε... μῆκος... περίπου... 1 μέτρο,
πλάτος... 3 ἐκατοστά... καὶ... 23 — ἐπὶ... τοῦ... μέτρου καὶ
ὡς... ἦτο... τετραγωνίαν*

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
 Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
 (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.) *τὸ κοπάνισμα ἐγένετο εἰς
 τὰ ἀλώνια... τῆς φαιῆς... τῶν φαροζιῶν, τῶν ρεβιθῶν
 εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἐργατοῦ.*

κοπάνος ἐργατοῦ

ξύλο κομμένον διὰ τὸ κοπάνισμα
 μικροῦ εὐροῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
 Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν; *τοῦτο... ἐγένετο... μόνον... ἀπὸ... τὰ μέλη
 τῆς... οἰκογενείας... καὶ... ἐπ'... ἐλαττοῦ... περιπτώσεις
 καὶ... ἀπὸ... συγγενῶν... τὸ κοπάνισμα... μετὰ... πα-
 ραγωγῶν... ἐγένετο... ὁμαδικό...*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

— 25 —

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἐθίμον τοῦτο· Ὁ ἐξηγητὴς·

σωρός... ἔχει... ἐλῆμα... ἐπίμυες· λέγεται... ἐξ (λαμνί) καὶ
ἐπάνω... ἀπὸ... αὐτοῦ (λαμνί)· μαρτυροῦμε... μὴ... ἐξ... μέ-
λευμό... πανί... τοῦτο... ἐξ... τοῦ λευμοῦ... πανί... ἐνθόλῃ... τὰ... ἐξ...
χί... τοῦ δικαρεῦ... καὶ... τῇ... λατάρ... τοῦ... ἐξ... (ἐθίμω)
ὁ ἀνέμος.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... τὸ... ἀνέμισμα... ἐξ...
γίνεται... μέ... μαρτυροῦμε... μέ... φ... καὶ... ἡ... καὶ...
εἶπε (πέντε) ... μέ... ἐξ... καὶ... καὶ... ἀπὸ... ἐξ...)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμιζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
ἐξ... λιχνᾶ... ἀνδρας... καὶ... γυναῖκα... τὸν...
ἀρχή... τῇ... καί... ὁ... ἀνδρας...
- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;
τὰ... τεμάχια... τῶν... σταχυῶν... τὰ... παραμένουν
μετὰ τοῦ καρποῦ... λέγονται (ἐκ... ἐξ...)
ἐκ... εἶται... ἐξ... καὶ... ἐξ... ἀνταμύττου... μέ-
τὰ... διὰ... ἐξ... ἐξ...
- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δευτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

διὰ τὸ τραγῦδια, καὶ ὅσα ἐλέγγοιο κατὰ τοὺς ἀγωνισμοὺς
μαὶ τὸ πληροφρεῖ ἡ Στασιότα Μυσερατόκου, ἔτων 68,
μάστοκος ἡθοιωμένων.

Νῆας λέγει:

- Νῆας ἀπομερὰ τ' τραγῦδια τὸν δέμασαν' κατὰ τ' ἀγωνισμὸν
τὸν παύονται ἡ καρδιά σου.

Σὺ δὲν μόνο, ἤντις ὅλο τ' ἀνδρία, οἱ πέδικες, τὸν ῥέμα-
να, τὸ ἐλάνια ἦσαν δὲ καὶ καὶ τ' ἔνταμε τραγῦδια.
'Κεῖ ἰαυός(ς) μέλα, 'κεῖ φωνές, κί(θ)όνες, «Γεῖα σου κυ-
ρὰ Στασιότα καλὸ κπερικέ(ς) (τοῦ μαρτύ) καλόβαρμένους,
'Κεῖ ῥ' αὐός(ς) πειράματα, αὐόμα καὶ προξενιά κ' ἔ-
γαμε «τόνταμε ἀέ) μαρό».

Ἄλλὰ καὶ τὸ θράς' τοῦ φάσμα' γιὰ τὸ ἐπὶ' ξενοδι-
φύματα ἐτ' φωνές καὶ ἐτ' ἐλ. α.

-9-

τραγούδια τού ἑλέγοιο (λέγονται) κατὰ τὸν ἀγωνισμόν.

Μέσα εἰς ἀλῶνι βερόχτυλο
εἰς ἀλῶνι χρυσομένο,
ρίχνουν χιλιάδες βιταριές
ἀπὸ χωράφι χρυσοπαρμένο.

Μέ τὸ τραγούδι τ' ἀπδοιοῦ
τῇ ἡέρδικας τῇ φλογέρα,
μέσα εἰς ἀλῶνι κόθομαι
καὶ περιμένω τὴν ἀέρα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

βλέπω
εἰς ἀλῶνι
κοιτάζω
ἐάν

ΑΘΗΝΩΝ

τὰ σταμά κερπερά
χρυσόμένο,
θύρω ὑλόγυρα
καὶ περιμένω.

Τ' ἔχει ὁ ἥλιος καὶ βτέκεται
τ' ἔχει καὶ βωπεί;
Μέσα ἐν' ἁγῶνι τριφυρᾷ
τ' ἔχει καὶ βαριοχρομαί.

Μήπως τὰ βάλυα φίλεψε
καὶ θέλει γὰ τὰ πάρη;

Οὔτε τὰ βάλυα φίλεψε
οὔτε καὶ τὸ βιτάρει,
μόν' φίλεψε τὴν ἑλπίδα
καὶ θέλει γὰ τὴν πάρη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἦλπε μὲ γὰρ βάλυον γὰ σοῦ ἦν,
βάλυον γὰ δέ ρωτήσω,
γιατί τὰ βάλυα τὰ λαμπρά
μᾶς γὰ εἰσπείρεις ἦδω;

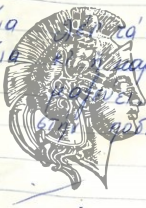
(βάλυα λαμπρά) εἶναι ὁμορφες κοπέλλες
ποὺ γιγνίσουν τὸ βιτάρει.

Ἡ λαϊκὴ μῦθος φησὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, γὰ μὴ εἶναι τόσο
μαθητός καὶ μάγει τίς κοπέλλες γὰ φαίνον ἀπὸ τοῦ
ἁγῶνι.

στ' ἄλῳνι ἔργουν τὸν χορὸν
 ὁμορφεὶ κοπέλλες,
 τοῦ χαίρονται καὶ τραγουδοῦν
 καὶ τὸ βιτάρι κοπανοῦν.

Πιὸ πέρα μιὰ ὁμορφὴ γιά
 στ' ἄλῳνι ἄλῳνι
 καὶ τὸ βιτάρι τὸ πορὺ
 ὑέτερα διχνίει.

τραγουδία καὶ ἐκείνη της,
 τραγουδία καὶ ἡ καρδιά της
 βιώνει καὶ τὸ βιτάρι
 βιτάρει καὶ τὸ πορὺ της.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ξερουμπόλιν μου, σὲ ἀλώγια σου
κι ἔξω στὰ περιβόλια σου
κάθεται τὸς (Ξερουμπόλα μου),
κάθεται τὸς ἀνύπαυτος κι ἔσας πρωτοπαλίκαρος
μαί τῇ Ξερουμπόλιν ζέταξε, κίλια φλουριά τῇ ἔταξε.

«Ξερουμπόλιν μ', ποῦ'ται ἡ μάνα σου, τό'ηο'ται κι ὁ πατέρας...»
«Ἡ μάνα μ' πᾶει στὴν ἐσωλησιὰ, ὁ πατέρας μου στὰ μαρμάρια».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

-17-

τῆς βελίους 20, 21 παραρρ. α, β, γ. μᾶς ἀπληροπορεῖ ὁ γένος Θεομήτορος
 ἐς, ἔπειτα 86 ἀσσοικὸς Ἀγθομαρτίου. Μᾶς πληροπορεῖ ὅσι. ἢ δὲ τὰ
 πῶς ἀλωτίζονται, εὐνοῖα πρᾶμα. Ρίκαμαι τὸδεμάτια στρώμα-στρώμα
 ἐς ἀλῶν (α), ποτὶά φεύματα τ' εὐδῶ (η) ἢ ε' μοιτάρ' με μὲν φιλότη ἐλάρ.
 γίνεται διακοπή, διότι τὸν ἐρωτᾶμε, πῶς γίνεται τὸ φέριμο; καίτοι (ἐλάρ): Βάβα-
 τ' ἐλάρια ἀντιθετ' ἐπὶ ἐσάννα, ὕστερα ἐλάρματ' ἐνὶ κλῆν' (κλῆνες) ἐς
 κεν ἀν(α) ἐλάρ' καὶ μετὰ τὰ τραγὰ πῶς πιασμένα ἀπ' τ' (λημαρτί)
 κλῶ, καὶ ε' δύο κλονισί, γιὰ τ' ἐφέρωμε βύλτες ἰψῶ, κί μετὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑ

ἀρίψαι τ' ἀλῶνισμα. Ἄψ' τ' ἰάσθαι τῷ τὰς μετὰ μαθήματα
 μαθόντων (λαμνί) εὐρὸς μέ τ' ὑποπλοῦς ἢ τ' ὑκυρ' (ι) ἰάσθαι
 γ' τ' ἐπρεῖον εἰς εὐαυτοῦ καὶ περιμέτασαν εἰς ἀλῶνις (τά βυσιγῆν ἔ
 με). Τὸ λῆξις, τ' ἐκὼς τῷ κουπατοῦσαμε εἰς ὑστερὸς τ' κα
 βιτάρ' εἰς κητροῦσαμε μ' (ἔκων βέλ' (ι) ἢ (ι) σταμπόλ (ι) καὶ τῷ φέρταμα
 εἰς ἐπὶ καὶ τῷ βάραν' εἰς ἀμπάρ' (εἰς ἀμπαρσάσθαι (ι)) «κακό
 γὰς πέρ (η) ὅπιοι εἰς γῆ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

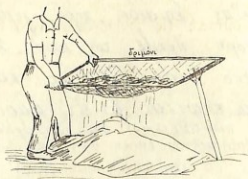
Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο... Ἐξῶ... ἐν τῇ ὁδῷ... τὸ δεῦτερον... ἀλῶ-
 νισμα... γίνεται... μάγοι... μετὰ... ρεβίδια.
 τὰ δεῦτερον... ἀλῶνισμα... τὰ... ἔλεχοι (λέχουσι)
 ξαυλόκισμα...

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; Ἡ δια-
 λογή... τοῦ καρποῦ... ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 τα... κοίτρά τεμάχια... τῶν σταχύων, ἐρίετο (ρίεσθαι)
 μετὰ... κοσκίνισμα...

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μετὰ διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἡ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) Παλαιότεροι... το. κοκκίωμα

ἐρίκεο... μέ δριμόνα, ἢ ὁποῖα ἦτο ὡσαύτ' κόκκινα,
μάκοι... πού' εἶχε πιά μεγάλη διάμετρο καί τῷ
ὅποι' πού' ἔφερει εἰς τὸ καίτω μέροι ἦσαν λίγα
πού' μεγάλα, πῶν ὅτων ἀπὸ τὸ κόκκινο. Τοῦτο τὸ
δριμόνι (δριμόνα) ἐστηρίξεο εἰς τὰ δόξια τοῦ κομ-
πολοῦ καί ἐξοῖ ἐρίκεο τὸ δριμόνισμα (κοκκίνισμα).

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ; Ὁ καρπὸς... ἐξηματίζεται εἰς σωρόν

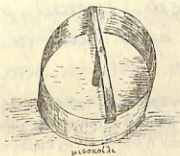
μέ.. τὸ.. φκνάρι (φινάρι).. Ἐπ' τοῦ.. σώρου.. χαράσσειται
 σταυρός.. ὁ.. ἡγοῖται.. εἶπαι.. τόσος.. μέγας.. ὅσα.. ἡ.. αὐ-
 ρὰ.. τοῦ.. αἰαρινοῦ.. Τότε.. σώρου.. τοῦ.. χάρφε.. πάντοτε.. ἡ.. ἡ-
 νοῦκα.. ἔκτος.. τοῦ.. σταυροῦ.. εἰς.. τὸν.. σώρον.. ἔδραον.. τὸ.. καρπο-

λοι: μετὰ τοῦ θανάτου ἐν αἵματι καρπού. Μόροι ἡ τέκ
κὴν τοῦ χερσὶν ἡπόφευγον τὸν πόρον.

- 8) Ἄλλὰ εἴμι αὖτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.)
εἰς τὴν ἀποθήκην. Μετὰ... τὰν... ἀεπασμένοι... ἐλα... τὰ... μέλη
τῆς... ἀλωφερείας... ἔχοντες... πορὰ... ῥῖνω... ἀπὸ... τοῦ... ἐκπρό-
βουτου... ἡ... κόρη... ἤρριψε... τὰ... πορὰ... ῥέγοντας... καὶ τὴν
ἐσχὴ... «... ῥυθμὸς... καὶ... ῥάστιμο... καὶ... καλοφασμα-
το... κ'... αὖ... τὰ... κατωτῶς... ἄς... εἴ... ἀναισθητωμένων...
παράθεωρεῖ καὶ τὸ φάρμακον.

- γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλῶνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλῶνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρηση τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὁκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). *Τό... εἶχοι... σε*
μεγάλο... κακό... τό... δίδονι... εἰς... κρέτους
καὶ... μάστιγα... ἀπὸ... ἀλῶνι...

μίσκοι

κούλλος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλῶνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακτικό,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνατικό κλπ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημητριακῶν (δόνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν). *Τό... μέτρον... πόν... δημητριακῶν.*

ἐκίετο... μέ... τὸ... κομ... πωρησιμότητος.

12 ὁκάδων, καὶ... τὸ... εξαμύριον... πωρησιμότη-

τος... 17 ὁμάδων... (ἑξέδιον... 6)...

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) *ἡ παραγωγή... ἀποθηκεύετο... ἐν τῷ... τῶν οἰκίᾳ... εἰς τὸ*

ἀμπόρι... ταῦτα... ἦτο... ζῆλο... παρὰ... καὶ... εἰς τὸ... μέτρον... εἰς

μέ... ἐξ... τῶν... δὲ... εἰς... τὸν... μέτρον... εἰς... τὸν... μέτρον...

4) Τὸ ἀχυρὸν ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρώνα) ἐντὸς τοῦ *καρπῶν*
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλῶνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) Ἑ.τ.

μαῖοι (καίοντι)... τὸ... ἐκείνη... ἡ... ἔμαρτο...
 τῇ... Πρωτομαγιά... τοῦτο... δέ... τὸ... ἔμαρτο, διό-
 τι... κατεῖς... δέ... ὅα... μπόρεσεν... τὸ... ἐμποδίσαν.

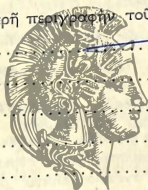
μέ... μάγια... τὸ... κάθε... πρῶτον... διὰ... πᾶν... κάθε... κόρη, πᾶν
 ἦσαν ἐν τῇ πυρᾷ, ὅσων τὰ μάγια καίονται, καὶ μετὰ τὴν

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματά· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

... δέ... καίονται... ὁμοιώματα... οὐτε... κατὰ
 τὸ... Πάσχα... οὐτε... ἄλλῃ... φέρει...

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τὰ τῆς ἐελίδος 28 παρὰ F, 8 μὲν τὸ πληροφανεῖ ἡ Μαρία Γαλακτοῦ ἐκείν

176 κάτοικος Ἀποδοκάρων, λέγεται:

12-

— Ἄρσ' τὸ δριμυτίζαν' ἐξέειπ' τοῦ κάναμ' εὐρό. Πάν' (ω) ἀπ' τὸ εὐρό κάνα-
μοι' εἰμείον σταυροῦ, πῶσαν μὲνός εἶν' ἀπ' εὐρό. Τὸν σταυρὸν τὸν ἔμαθε γυναικα.
Ἰετερὰν) βάσαν' καὶ εἰς κέντρον μετὰ καρποῦ πάλι εἰς σταυρὸν πάλ' ἐκείν
ρό. Μόνο ἡ τὰ κόρ' (η) ἀπ' εὐρό. Ἰετερὰ κατὰ τὸ εὐρό με
τὸν τὸν, πὺν εἰς εἶνα, καὶ τ' κοκκὸν (καὶ) εἰς τὸ τὸν) εὐρό γυναικα ἀπ' εὐρό.
ἀπ' εὐρό καὶ τὸν εἶνα, πὺν εἰς εἶνα —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τὴν Πόλιν, ὅτε ἔλθῃ φερα.....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τραγούδι που έλεγχοι λέγεται γύρω από τον σωρό του σιταριού.

Σέ θέρεφα σ' αλώνια,
 γλυκά σ' τραγουδούσα
 καί στο γλυκό τό σούρουπο
 μέ χαρά σ' λικνούσα.

Νάσαι γλυκό καί γούστιμο
 γεμάτο όμορφάδα,
 καί σάν τό μέλι τό γλυκό
 γεμάτο γούστιμάδα.

Όλοι για σένα τραγουδοί,
 όλοι για σένα μέλι
 σιτάρι γούστιμο καλό,
 σιτάρι σιταρομένο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Χαρακτηριστικόν είναι τό έθιμοι, που όλα τ' μέλη της
 οίκογενείας κατά τό ήλιοβασίλεμα ευράτουν πεκάγη μέ γερό,
 ή όποια είχε καί κλώνου βασιλικού μέσα. Κατόπιν ο Πατέρας
 έθασε τό κεφάλι του, έθηκε τό στήθος του στον σωρό και έτ
 εκεία με το δεξί χέρι ευράτουν τον σωρό του σιταριού όλοι μα
 ζι λέγοντες καί την ευχή «χιλιοφυτωμένο καί χιλιοφαρμαμένο
 καί απ' τον Πατέρα τον θεό χιλιευλορημένο».
 Τό είκανε δέ σέ κακό γά ηβση έστω καί μια σάλα
 έξω από τον σωρό του σιταριού.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό έθιμο είχανε τ' ευράτουν έτος ηε
 τεικό καί μέ τό αίμα του κοκεκίφανε σπόρου σιταριού, τους όποιους

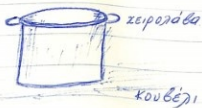
ἔδδοι καὶ ἔρωσι γὰρ οἱ πετεινοί.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΕΔΙΟΝ 6

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τραγούδι πού ἐλέγετο (λέγεσαι) γύρω ἀπὸ τῆς πυλῆς.

Χορεύουσι γιῆς καὶ τραγουδοῦν,
χορεύουσι καὶ γλετᾶνε,
καὶ μέγα θόρυβον ἐπὶ φωτιά
ἐάν τοῦ ἀνδρός σκορπᾶνε.

Χορεύουσι τὰ ριζόριτσα
ἐάν εὐρανοῦ τ' ἀστέρινα,
πῶς ἐπὶ χρυσάλλα
ἐπὶ κλέρικοις ἀνέρινα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Χίλιες εὐχὲς ἔχοντες γλῶριαν
ἐπὶ τᾶς φωνῆς χρυσῆς φωτιά,
θέλωμε γὰρ περᾶν,
ὅλα καλὴ ἀρετή.

ἔχοντες γλῶριαν χρυσῆν
ἐπὶ χρυσάλλα,
γᾶμον ἀέρας δυνάτος
πατρὸς γὰρ ἐπὶ σκορροῦσα.

Τραγούδι που ελέγεται (λέγεται) γύρω από την πυρά.

Σαράντα ράχες περητῶ
σαράντα κορφοβούνια,
μέ τ' αὖ πουλάκια μίλαχα
μέ ὅλα τ' ἄγριοπούλια.

θέλω γὰ φθάσω γρήγορα,
γὰ φθάσω μεσημέρι,
ἴσθω εἰς τίς γὰ παίρωται
βέ' κείτο τὸ μεσημέρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΤΕΙΟ

ΑΘΗΝΩΝ

καὶ χορὴ εἰς τίς μου,
καλῶς τῇ ἀρετῇ,
ὄλεις μαζί γὰ πιάσωμε
χορὸ μέ τῇ ἀρετῇ.

καὶ τὴ φωτιά π' ἀνάψετε,
ποτέ γὰ μὴ βῆψετε,
κι ὄλεις μαζί εἰς ἀδελφές
τὴ χορὴ εἰς σκορπιδε.

/

τῆς βελίδος 31, 32 παραρρ. Β, γ, μᾶς τὸ πληροφορεῖ ἡ
 βραδὴ κάλλιπτος. Α. Παταγίωτα ἐστὶ 82, ἀγρόμαστος, καὶ τοῖκος Ἀποσυν-
 ρίου. Μᾶς διηγεῖται λεγόμενος:

- Μὲν ἀπὸ μέρες πολλὰς κοφί' φελιγῶδες χιμῶσται' παρέες - παρέες καὶ
 ἡ μέρα τῆς παραμογῆς ἀπὸ τὰ χρεσκού πηγαίνομαι' πῶς δὲ ἀλῶν' πού ε'
 ἀντάμαί γ' ὥστια. Ἐτάτομαι ἐκεῖ, μαφένουμαι παλιόβρα ἀπὸ τὸ δάκος (εἶδος)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΘ

καὶ κεῖ ἀνάσσει εὐφροσύνη· ἔχει χοροὺς (εἰς) χορόν, καὶ τραγῳδίαν
καὶ χλὴν γὰρ ἐκείνου (εὐφροσύνη). Λέγεται (ἀρχαῖα), περνούσασθαι τὸ ἔρ-
ος τὸ φρόν, καὶ λέγεται (εἰς) χρόνους πολλοὺς· καί τινες τὸ στεγάνον τοῦ προ-
ταίσιον (προταίσιον) καὶ γὰρ ἔχουσιν καὶ τὰ μύρια γὰρ τὸ προξινό, πο-
λὺ μὲν ἔστι καὶ δεῖ πένταρχον τὸν γιό π' θέλουν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ